

ОБЛІК ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ В СИСТЕМІ ЕЛЕКТРОННОГО АДМІНІСТРУВАННЯ ПДВ

Петрова Л.С.
Андреев П.С.

Одеський національний політехнічний університет, м. Одеса

Питання обліку податку на додану вартість має дуже важливе, принципове значення та актуальне й на сьогоднішній день, тому що податок на додану вартість відіграє фіскально-бюджетну роль і є одним із основних бюджетоутворюючих податків.

Податок на додану вартість – це непрямий податок, який входить в ціну товарів (робіт, послуг) та сплачується покупцем, але його облік та перерахування до державного бюджету здійснює продавець (податковий агент).

Інформаційні технології не стоять на місці. З'явилися можливості застосування комп'ютерних мереж для ведення обліку в електронній формі, здійснення електронних розрахунків.

З 1 січня 2015 року було запроваджено систему електронного адміністрування ПДВ (далі – СЕА ПДВ) у тестовому режимі, а з 1 липня 2015 року – на постійній основі.

СЕА ПДВ призначена для безперервного оперативного контролю формування податку на додану вартість. Головною метою впровадження СЕА ПДВ є запобігання зловживань шляхом незаконного отримання відшкодування ПДВ із бюджету.

Податковим кодексом України та Порядком електронного адміністрування податку на додану вартість, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16.10.2014 р. № 569, не надається визначення системи електронного адміністрування ПДВ (далі – СЕА ПДВ).

В пункті 200¹.1 статті 200ПК України зазначено, що СЕА ПДВ забезпечує автоматичний облік в розрізі платників податку:

- суми податку, що містяться у виданих та отриманих податкових накладних та розрахунках коригування, зареєстрованих в Єдиному реєстрі податкових накладних;
- суми податку, сплачені платниками при ввезенні товару на митну територію України;
- суми поповнення та залишку коштів на рахунках в системі електронного адміністрування податку на додану вартість;
- суми податку, на яку платники мають право зареєструвати податкові накладні та розрахунки коригування до податкових накладних в Єдиному реєстрі податкових накладних;
- інші показники, які згідно з вимогами пункту 34 підрозділу 2 розділу ХХ «Перехідні положення» цього Кодексу враховуються під час обрахунку суми податку, обчисленої за формулою, визначеною пунктом 200.3 статті 200 цього Кодексу.

Як впливає з вищенаведених положень, невід'ємною частиною СЕА ПДВ є Єдиний реєстр податкових накладних (ЄРПН). Тому, і СЕА ПДВ, і ЄРПН є взаємопов'язаними, і не можуть функціонувати самостійно один без одного.

Завдяки СЕА ПДВ інформація про об'єми бюджетних ресурсів з ПДВ стає доступною у кожний момент часу (а не по закінченню звітного періоду, коли платники склали декларації),

крім того, СЕА ПДВ дає можливість оперативно регулювати процес формування зобов'язань і податкового кредиту кожного з платників таким чином, щоб в цілому по країні сума відшкодування ПДВ не перевищувала суму надходжень цього податку до бюджету.

Система електронного адміністрування ПДВ не вносить кардинальних змін в загальні принципи стягування ПДВ, затверджені Кодексом. Норми Кодексу, що визначають коло платників ПДВ, об'єкт оподаткування, принципи формування податкових зобов'язань та податкового кредиту, залишаються незмінними. Кардинальних змін облік ПДВ з запровадженням СЕА зазнає саме в частині авансового акумулювання коштів ПДВ на електронних рахунках платників. Адже для того, щоб зареєструвати податкову накладну в 15 денний термін – встановлений законодавством, підприємство повинно мати необхідну суму ПДВ на електронному рахунку. Поповнення рахунку можливе у двох випадках: при реєстрації податкового кредиту Постачальником, або поповнення власними коштами підприємства. Наряду з цим у більшості підприємств виникають труднощі, адже у разі відсутності у підприємства вільних обігових коштів, виникає неможливість своєчасної реєстрації податкових накладних, що веде за собою накладання штрафів.

Реєстрація податкових накладнихаборозрахунків коригування в ЄРПН можуть здійснюватися в межах суми, обчисленої за формулою:

$$\Sigma_{\text{Накл}} = \Sigma_{\text{НаклОтр}} + \Sigma_{\text{Митн}} + \Sigma_{\text{ПопРах}} - \Sigma_{\text{НаклВид}} - \Sigma_{\text{Відшкод}} - \Sigma_{\text{Перевищ}},$$

де $\Sigma_{\text{Накл}}$ – сума потенційних податкових накладних;

$\Sigma_{\text{НаклОтр}}$ – ПДВ по отриманим платником податку податковим накладним;

$\Sigma_{\text{Митн}}$ – ПДВ, сплачений при імпорті товарів;

$\Sigma_{\text{ПопРах}}$ – поповнення рахунку в системі електронного адміністрування ПДВ;

$\Sigma_{\text{НаклВид}}$ – ПДВ за вже виданими платником податковим накладним;

$\Sigma_{\text{Відшкод}}$ – ПДВ, заявлений до бюджетного відшкодування;

$\Sigma_{\text{Перевищ}}$ – сума перевищення ПДВ-зобов'язань, задекларованих у декларації

з ПДВ, над сумою ПДВ в складених таким платником податкових накладних, зареєстрованих в Єдиному Реєстрі податкових накладних.

Формулу встановлено пунктом 200-1.3 ст 200-1 розділу V ПКУ.

Поповнення коштів на електронний рахунок у системі електронного адміністрування податку на додану вартість платника можуть бути зараховані кошти:

- з власного поточного рахунку платника в сумах, необхідних для збільшення розміру суми, що обчислюється відповідно до пункту 200¹.3 статті 200¹ ПКУ;
- з власного поточного рахунку платника в сумах, недостатніх для сплати до бюджету узгоджених податкових зобов'язань з цього податку.

Для перерахування коштів на власний електронний рахунок ПДВ платник самостійно з свого поточного рахунку робить перерахування за допомогою платіжного доручення.

Для відповідного перерахування таких коштів центральний орган виконавчої влади, що забезпечує реалізацію податкової та митної політики, надсилає органу, що здійснює казначейське обслуговування бюджетних коштів, в якому відкриті рахунки платників у системі електронного адміністрування податку на додану вартість, реєстр, в якому зазначаються назва платника, податковий номер та індивідуальний податковий номер платника, сума податку, що підлягає перерахуванню до бюджету/на поточний рахунок та реквізити поточного рахунку платника (у випадку подання заяви платника на повернення коштів на такий рахунок).

На підставі такого реєстру орган, що здійснює казначейське обслуговування бюджетних коштів, протягом п'яти робочих днів після граничного терміну, встановленого

ПКУ для самостійної сплати платником сум податкових зобов'язань, здійснює таке перерахування до бюджету або на поточний рахунок платника податку.

У 2016 році СЕА знову зазнала значних змін, особливо платники спец. режиму ПДВ.

Кабінет міністрів України ухвалив зміни до Порядку електронного адміністрування ПДВ. У них враховано законодавчі новації, внесені до ПКУ у частині СЕА ПДВ Законом України від 24.12.15 року № 909-VIII.

Були відкриті додаткові рахунки в СЕА ПДВ сільськогосподарським підприємствам – суб'єктам спеціального режиму оподаткування відповідно до нового порядку розподілу сум ПДВ до держбюджету і на спеціальні рахунки:

- електронні рахунки для здійснення операцій постачання сільськогосподарських товарів та послуг, перераховують кошти до держбюджету розмірі 50% та на спеціальні рахунки – 50%
- електронні рахунки за операціями постачання зернових і технічних культур, перераховують кошти до держбюджету – 85%, на спеціальні рахунки – 15%
- електронні рахунки за операціями постачання тваринництва, перераховують кошти до держбюджету – 20%, на спеціальні рахунки – 80%.

Нагадаємо, що до 2016 року суб'єктам спеціального режиму ПДВ не сплачували суму ПДВ задекларовану в декларації, а направляли її всю у розмірі 100% на свій спеціальний рахунок, для подальшого використання в своїй діяльності.

Підбиваючи підсумки, можна сказати наступне: впровадження електронного адміністрування податків дозволить вийти на новий рівень функціонування податкової системи держави та збільшить рівень довіри до неї. Завдяки цьому Україна має можливість наблизитись до світових економічних стандартів, адже більшість розвинутих країн вже давно відмовились від паперового документообігу і надали перевагу електронному формату. Що стосовно суб'єктів підприємництва – платників ПДВ – то їм треба запастися терпінням, для того щоб переформатуватися до нових змін, що в подальшому дасть змогу розраховувати на автоматичне відшкодування ПДВ, та відсутність тиску податкових органів.

Література

1. Податковий кодекс України. Розділ V «Податок на додану вартість» Стаття 200-1. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/paran11303#n11303>
2. Спецвипуск газети Верховної Ради "Голос України" закон "Про внесення змін до Податкового кодексу і деякі законодавчі акти України про забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2016 році"
3. Вакулич І.П. Податкове адміністрування та ефективність податкової системи / І.П. Вакулич // Фінанси України. - 2015. - № 2
4. Масленніков Є.І. Основні засади реформування податкової системи України в сучасних умовах / Є.І. Масленніков, Ю.Ю. Яцентюк // Науковий вісник – ОДЕУ. ВАМН. Науки: економіка, політологія, історія. – 2011. – № 23 (148). – С. 34-38.
5. Звітність підприємств: [навч.-метод. посібн. для студентів вищих навч. закл.] / С.В. Філіппова, Є.І. Масленніков, О.В. Побережець, С.О. Черкасова. – Одеса: Прес-кур'єр, 2015 –192 с.